

Chicago, Ill., sobota, 1. novembra (November 1), 1930
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1928.

Hooverja nadlegujejo velike skrbi

Raztogotila ga je vest o novem otnem skandalu, ki je bila objavljena v velikem newyorškem dnevniku

Washington, D. C. — (FP) — Drhteč valed jeze in srda je predsednik Hoover nagovoril taspisne poročevalce, ko se je vrnil s kabinetne seje, ter jim prečital besedilo svoje kritike obožbe, da je njegova administracija zapletena v nov oljni skandal. Obožba je bila priobčena v listu "New York World", spisal pa jo je Ralph S. Kelley, bivši načelnik urada za javna zemljišča. Hoover je dejal, da je bila obožba teh obdolžitve, na katere je prejšnji dan odgovoril "Justice" department, poskušal obesiti administraciji nov oljni skandal. Obožba je Kelleyja, ker je poslal ta članek v objavo listu, ki ne podpira njegove administracije. Največji zločin, po Hooverjevem mnenju, je pa bilo dejstvo, da je bila vest priobčena baš v zadnjih dnevih volilne kampanje. Razburjenje je razumljivo, ker gre kandidatom republikanske stranke trda in bodo najbrž doživeli občuten poraz.

Hoover je ponovil izjavo justičnega departamenta, s katero je Mitchell akual oprati administracijo krivde pri oddaji vladnih zemljišč velikim oljnim družbam. Dejal je, da Kelley ni niti poskušal, da bi informiral administracijo o kakšnih napakah ali krivčinah dejanjih, predno je poslal svoj članek v objavo demokratskemu listu. Obožjal je list, ker je pridobil Kelleyjev članek, ne da bi se prej posvetoval s tajnikom za notranje zadeve Wilburja. Hoover je pohvalil Wilburja kot vzglednega ljudskega služabnika, ki žrtvuje svoje privatne finančne interese v dobrobit ameriškega ljudstva. Dalje je rekel, da so vsi člani njegovega kabineta ljudje, ki opravljajo svoja dela, da povečajo blagostanje naroda.

Zaničevanje se je izražalo iz vseh njegovih besed, ko je govoril o sramoti takega početja, ki je odgovorno za napade v javnosti in tako izpodkopuje zaupanje ameriškega ljudstva v svojo vlado. Ko je predsednik končal, so se časopisni poročevalci odstranili iz sobe, zmaajoč z glavami nad čudnim vedenjem predsednika, ki se je prav po otroško jezil in razburjal.

Potres ubil 25 in ranil 300 v Italiji

Rim, 31. okt. — Slovit potres, ki je včeraj zjutraj zibal italijansko obalo Jadranskega morja, je povzročil — kolikor je doslej znano — smrt 25 oseb in več kot 300 je ranjenih. Škoda je veljkanska. Najbolj sta prizadeta Ancona in Senigallia, kjer je največ mrtvih. V Anconi, ki ima 50.000 prebivalcev, ni niti ene hiše, da bi ne bila razpokana; mnoge hiše in drugih poslopj je v razvalinah. V Senigalliji se je porušila tudi cerkev Santa Maria, ko je bila maše v nji in osem oseb je bilo ubitih. Duboven, ki je čital mašo, je bil teko ranjen. Potresni sunki so trajali 20 minut. Fascistična vlada je poslala vojsštvo in zdravnike v prizadete kraje.

Obračunava proti komunistom

Los Angeles, Cal. — Te dni se je vršila obravnava proti štirinajstim komunistom, ki so bili obtoženi, da so provokirali izgredo ob priliki protivolnih demonstracij dne 1. avgusta. Trije so bili obsojeni v zapor, glede krivde ostalih pa se poročniki niso mogli zediniti in obravnava je bila odložena na poznejši čas. Ne-ki komunist je bil pri neki prejšnji obravnavi obsojen na teden dni zapora, ker je nazval držav- nega tožilca s lažnikom.

Zborovanje čeških delavcov

Sprejeli so resolucijo za državno zavarovanje zoper brezposelnost

Praga. — (F. P.) — Na zborovanju Češkoslovaškega strokovnega unijaškega kongresa je bila sprejeta resolucija za državno zavarovanje zoper brezposelnost, ki naj odpravi nedostatke obstoječega sistema zavarovanja. Zborovanje kongresa je bilo letos tembolj značilno, ker so vse strokovne delavke unije na Češkoslovaškem nastopale v zedinjeni fronti. Eden izmed prominentnih voditeljev na zborovanju je bil M. Czech, član vladnega kabineta.

Delegatje so poudarjali važnost principa, da oboje, zavarovanje proti boleznim in brezposelnosti, mora ohraniti avtonomijo posameznika proti vsakemu vsiljivanju zaposlitve pod neugodnimi pogoji. Izražena je bila tudi zahteva za ekspanzijo zdravniške oskrbe.

Govorniki so opozarjali na dejstvo, čeprav je skoro polovica tekstilnih tovarnen, prenehalo z obratom, da lastniki vseeno prejemale kompenzacije od tekočnega trsta ali kartela, dočim so delavci prepuščeni, da si sami iščejo dela drugje, in če ga ne dobe, morajo živeti v pomanjkanju.

Protesti se pomagali

Ladjegradnja delavci ne bodo odpuščeni

Washington, D. C. — (FP) — Potem, ko je zvezni plovni odbor prejel veliko število protestov radi naznanila, da bo odlošitev 750 ladjegradnjaških delavcov iz vladnih delavnic v Philadelphiji, je končno odločil, da se z odložitvam počaka in na vsa stvar "pozabi" do prihodnje spomladi.

Hooverjeva odredba, da morajo vsi vladni departamenti uvesti ekonomijo, da se zmanjšajo stroški, da se s tem nadomesti \$160.000.000, ki jih je zakladniški departament prošlo leto poklonil velikim davkoplačevalcem, je bila modifizirana.

Seda se je oglašil tudi generalni poštar Brown in naznanil, da bo uposil nadomestne poštne nameštence, ki se nahajajo v velikih potrebah, da bodo opravljali delo, ki ga sda opravljajo redni uslužbenci v nadurnem času.

Tudi ta odredba je poledica protestov proti odložitvam vladnih nameštencev v tem času industrijske depresije.

Nadzornik zanika govorice, da grdo postopa z Mooneyjem

San Quentin, Cal. — Jetniški nadzornik Holohan je sedaj odgovoril na obdolžitve, da grdo postopa napram Mooneyju. Mooney ima lahko delo v kuhinji, je dejal Holohan, toda ločen je od drugih jetnikov zaradi tega, ker njegova navzočnost slabo vpliva nanje.

Holohan ne zanika govorice, da je obiskovalcem, posebno časopisnim poročevalcem prepo- vedan dostop do Mooneyja, od časa, ko se je Mooney neugodno izrekel o governerju Youngu. Holohana je governer Young imenoval za nadzornika državne jetnišnice in to pojasni vse.

Delavska unija podprla Maurerja

Viharna seja centralne delavske unije v Philadelphiji

Philadelphia, Pa. — (FP) — James H. Maurer, socialistični kandidat za governerja, je dobil oporo pri centralni delavski uniji, ki se je po viharni debati izrekdla zanj. Pred nekaj tedni je na svoji konferenci izjavila, da bo pobirala Pinchota. Na prošnji seji je bila sprejeta tudi resolucija, da državna delavska federacija umakne podporo, ki jo je dala Pinchotu in naj se izreče za socialističnega kandidata.

Maurer je bil predsednik državne delavske federacije šestnajst let in je sedaj socialistični concilman v Readingu. Rastoča revolta industrijalcev proti Pinchotu, katere je vodil G. Atterbury, predsednik Pennsylvanske železnice, je bila vzrok za prejšnjo akcijo delavskega sveta v Philadelphiji. Mokraški delegatje v delavski uniji nasprotujejo Pinchotu radi njegovega stališča s ozirom na vprašanje prohibicije.

Odlokitev podpore Pinchotu je pršla potem, ko je dr. Jesse H. Holmes, profesor na Swarthmore kolegiju in voditelj socialistične volilne kampanje v zahodni Pennsylvaniji, v daljšem govoru neusmiljeno kritiziral uradnike centralne delavske unije. Pokazal je na brezposelnost in na brezpriznost administracije. Urgiral je delegatje, naj se zavzamejo za politično solidarnost in povedal je uniomistom, da je njihova bodočnost nesigurna, ako se ne zavzamejo za svojo lastno politično stran-ko.

Delegatje so se sicer izrekli za Maurerja, toda obenem izjavili, da bodo podpirali delavskega tajnika James J. Davisa, kandidata za zveznega senatorja, čigar ime je na isti glasovnici kot Pinchotovo.

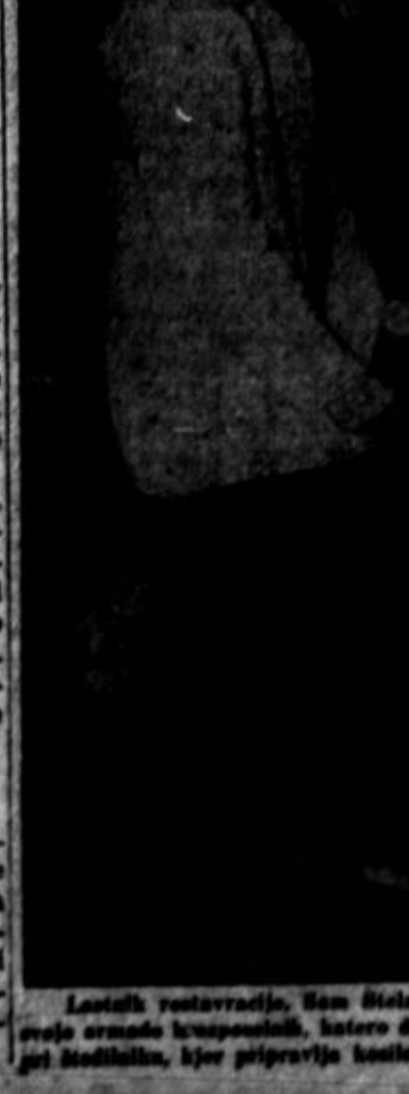
Revolta japonskih divjakov

Tokio, 31. okt. — Japonska vlada je včeraj poslala 1300 vojakov na otok Formosa, kjer so divji rodovi na bojnem pohodu. Divjaki, ki se kinčajo s človeškimi glavami, so zadnje dni pobili okrog sto Japoncev. Mrličem se odrezali glave, katere so potam privezali okoli pasu in pobegnili v hribe.

Sovjeti svišali vozimo

Moakva, 31. okt. — Komisar za železnice je objavil odlok, da se vozovina za potnike na vseh železnicah v Sovjetski uniji sviša za 20 odstotkov.

LASTNA POMOŽNA AKCIJA

VELIKI STROŠKI VOLILNIH KAMPANJ

Ruth Hanna McCormick je potrošila več kot vsi drugi kandidati

Washington, D. C. — (F. P.) — Zapriscene izjave o priaspeljkih in stroških volilnih kampanj kandidatov za zvezne senatorje so bile že predložene senatnemu komiteju, kateremu je poverjeno nadzorstvo nad takimi stroški. Ruth Hanna McCormick je izjavila, da je potrošila samo \$10.842 po končanih primarnih volitvah, toda zraven je pristavila, da v tej vaoti niso vključeni izdatki za detektive, ki so preiskovali delovanje članov senatne preiskovalne komisije, ki ji načeluje senator Nye. Člani te komisije v neuradni izjavi trdijo, da je McCormickova potrošila najmanj pol milijona dolarjev v primarni in splošni kampanji, direktnim in nedirektnim potom. Njeni lastni prispevki značajo četrt milijona dolarjev.

Republikanski kampanjski komitej in narodni odbor stranke sta izdala velike vrote denarja za izvolitev staregodnikov, ki stoji na strani administracije, toda za izvolitev Norrisa in Borsaha nista prispevali niti centa.

Norrisova izjava se glasi, da je bilo potrošeno v njegovi kampanji vsota \$1.002, katero je sbral Judson King, direktor Narodne ljudske lige, ki ima svoj glavni stan v Washingtonu. Za izvolitev progresivcev v drugih državah, kakor na primer v Montani, Coloradu, so prispevale delavske unije, v prvi vrsti železniške bratovščine.

E. P. Costigan, demokratski kandidat za zveznega senatorja v Coloradu, je potrošil \$1.800, od katerih je tisoč dolarjev prispeval državni komitej demokratske stranke. Njegov proti kandidat George Shaw je prejel od narodnega odbora republikanske stranke vsota \$10.000. Shaw je ljubljencev elektrarskega trsta in njegovi agentje so pridno na agitaciji za njegovo izvolitev.

Samomor brezposelnega delavca

Oakland, Cal. — Candio Corriera je bil te dni najden mrtev pod svojim avtomobilom. Zaužil se je s plinom, ki je uhačjal iz cevi. Bil je brez dela več mesecev, imel je ženo in otroka, bil je navaden delavec in star 45 let, človek, ki ga na sprejmejo na delo tudi v "dobrih" časih. Avto je bilo vse, kar je zapustil, a tudi ta še ni bil plačan.

Indijski kmetje v davčni stiski

Bombaj, 31. okt. — Več kot 20.000 kmetov v Indiji je začelo novo formo pasivne revolte proti Angliji. Izjavili so, da ne plačajo nobenih zemljiških davkov in rent, dokler ne bo Indija svobodna.

Papirja bolezen prenehala

Washington, D. C. — Zvezna vlada je te dni odpravila embargo na papirje iz inozemstva. To daje priliko do dela. Ta akcija bo imela za posledico splošno znižanje življenjskega standarda, ker ne bo mogel nihče zaslužiti več kot deset do dvanajst dolarjev na teden, pravi Waldman.

Otvoritev delavskega učilišča

Delodajalci odklonili pogajanja

Vsi doseđani poskusi za poravnavo nesoglasj so se izjalovili

Cleveland, O. — (FP) — Lastniki hotelov v Clevelandu, ki so pred več meseci izprli hotelske delavce, nočejo ničesar slišati o pogajanjih za končanje stavke. Poseben komitej, ki ga je imenoval mestni svet, da stopi v stike s delavci in delodajalci, je naletel na odpor pri ureditvah hotelov, ki jih podpira Industrijska zveza, ko je skušal aransirati konferenco. Izjavili so, da nimajo ničesar, o čemur bi lahko raspravljali s predstavni lastnikov.

Na zborovanju organizacije Culinary Alliance so bili navočji tudi zastopniki godbenikov, kurjačev in strojnikov, ki so tudi prisadedi valed stavke hotelskih delavcov. Vsi zastopniki unij so izjavili, da so pripravljени vstopiti v pogajanja s organizacijo delodajalcev ali posameznimi lastniki hotelov. Slednji so tudi to odbili.

Zvezni delavski department, Clevelandaka delavska federacija in združene cerkvene organizacije — vse te so ponudile svoje posredovanje, ali lastniki nočejo o tem nič slišati. Edward Flore, predsednik unije hotelskih restavracijskih delavcov, je sedaj prišel v Cleveland, kakor tudi zastopnik Ameriške delavske federacije, ki bosta uvedla prekasko v vroke spora, ki je odgovoren za stavko.

Grški puš izjalovljen

Bivši diktator Pangelos in 27 pristavev aretiranih

Atene, 31. okt. — Grška vlada je sinoči preprečila fašistični puč, ko je dala aretirati generala Pangelosa, bivšega diktatorja Grčije. Z njim vrad je bilo prijetih 27 vojaških častnikov in civilistov, ki so kovali saroto za nasilno strmoglavljenje Venizelose vlade. Policija je našla v Pangelosovem stanovanju važne dokumente.

Puč se je pripravil baš za moment, ko je grška vlada podpisala pogodbo prijateljstva s Turčijo.

Samomor brezposelnega delavca

Oakland, Cal. — Candio Corriera je bil te dni najden mrtev pod svojim avtomobilom. Zaužil se je s plinom, ki je uhačjal iz cevi. Bil je brez dela več mesecev, imel je ženo in otroka, bil je navaden delavec in star 45 let, človek, ki ga na sprejmejo na delo tudi v "dobrih" časih. Avto je bilo vse, kar je zapustil, a tudi ta še ni bil plačan.

Indijski kmetje v davčni stiski

Bombaj, 31. okt. — Več kot 20.000 kmetov v Indiji je začelo novo formo pasivne revolte proti Angliji. Izjavili so, da ne plačajo nobenih zemljiških davkov in rent, dokler ne bo Indija svobodna.

Papirja bolezen prenehala

Washington, D. C. — Zvezna vlada je te dni odpravila embargo na papirje iz inozemstva. To daje priliko do dela. Ta akcija bo imela za posledico splošno znižanje življenjskega standarda, ker ne bo mogel nihče zaslužiti več kot deset do dvanajst dolarjev na teden, pravi Waldman.

Kriza v sovjetski lesni industriji

Zapustili ženo in bil oproščen, ker ni dela

Brezposelnost je bil dober izgovor pred sodiščem

Kansas City, Kans. — Tukanjšnji distriktni sodnik E. L. Fischer je 30. oktobra priznal brezposelnost kot zagovor obtoženca, ki je pustil ženo in otroka v pomanjkanju in odšel po svetu. Cyril M. Stillson, bivši vojak, je priznal, da je pustil ženo in otroka, toda kaj naj stori, ko pa ni dela in ga zaman išče.

Sodnik je rekel: "Zakon določa, da mož, ki noče skrbeti za svojo družino, mora iti v zapor, jas pa ne bom sapri tega moža, ker mu verjamem, da bi bil dober mož in oče, če bi imel delo. Dam mu priliko do 24. novembra, da si poišče delo."

Konec velike kovinarke stavke v Nemčiji

Delavci so sprejeli novo ramsodilko in so vrtnili na delo po stari meri

Berlin, 31. okt. — Stavka 140.000 kovinarjev v Berlinu proti odloku vladnega ramsodnika za znižanje mesece od šest do osem odstotkov je bila včeraj končana. Ponudba vladnega ramsodnika, da se sporno vprašanje predloži novemu ramsodilku v raspravo in odločitev, medtem pa se delavci zvrnejo na delo po stari meri. Je bila sprejeta v splošnem glasovanju stavarjev s 40.000 glasovi proti 32.000; okrog polovice članov ni glasovalo.

Komunistični voditelji, ki kontrolirajo okrog 10.000 kovinarjev, so proti temu zaključku in pozivajo delavce, naj ostanejo na štrajku.

Komunisti aktivni v južnih državah

Birmingham, Ala. — Trada Union Unity liga, levčarska organizacija, naznanja, da je v zadnjih par tednih ustanovila več uradov v industrijskih mestih južnih držav, ki bodo nadzorovali kampanjo za pridobitev delavcev v levčarske unije.

Te dni je liga pričela indajati svoje glasilo "Southern Worker", ki se tiska v Birminghamu, Ala. List je pridobil do sedaj pettisoč plačanih naročnikov. Organizatorji so aktivni tudi pri organiziranju zamorskih delavcev in ob vsaki priliki poudarjajo njihovo enakopravnost s balopoli- nimi delavci.

Waldman kritizira vladna pobjanja brezposelnosti

New York. — Louis Waldman, soc. kandidat za governerja države New York, kritizira način reševanja brezposelnosti, kakršenega priporočajo državne in zvezne avtoritete. Svetujejo namreč delodajalcem, naj zaposlenim delavcem skrajšajo delovni čas na tri ali štiri dni v tednu, nastalo vrzel pa naj zamaše z brezposelnimi delavci in jim tako dajo priliko do dela. Ta akcija bo imela za posledico splošno znižanje življenjskega standarda, ker ne bo mogel nihče zaslužiti več kot deset do dvanajst dolarjev na teden, pravi Waldman.

Stavka pristaniščnih delavcev

V šumah primanjkuje poldrugi milijon delavcev in 80.000 konj. Ostre naredbes za dobavo delavcev

Moakva, 31. okt. — Sovjetski državni lesni trust se bavi s težkim problemom, kako dobiti 1.500.000 delavcev in 80.000 konj v ledene godove na severu Rusije, kjer je določena kvota lesa, padla v velik deficit. Letošnja kvota je podvojena od lani in satevta 181 milijonov kubičnih metrov posekanega lesa in 68 milijonov kubičnih metrov transportiranega lesa. Izpolnitve te kvote pa je namogoča, kar ni delavcov niti konj.

"Pravda", glasilo ruske komunistične stranke, piša, da lesni trust pričakuje 270.000 mož in 40.000 konj s kolektivnih kmetij, kjer je delo na polju za letos končano. Kje bodo dobili ostale delavce in konje, je za veliko vprašanje. Prostovoljno noče nihče iti v mrle godove v zimskem času — razen navdušenih komosmolcev, mladih komunistov in "udarnikov" (priganjštev), ti pa ne morajo vsemu kaj. Dozraj so pošiljali v godove deportirane kulake (bogate kmete), mestne nezasedljence in jetnike, ki so obsojeni na manj kot eno leto zapora. Vse to ne sado- stuje več in "Pravda" svetuje splošno mobilizacijo delavcov za sekanje in transportiranje lesa, ki ga vlada nujno potrebuje za pjalitke in izvov v inozemstvo.

Medtem ima lesni trust selo neljubo afero. Lani je vlada dala šest milijonov rubljev za ogrevitev štrajk v godovih na delavce in za druge potrebšline v lesni industriji. Nakupljene potrebšline pa še danes niso prišle tja. Več uradnikov lesnega trusta se bo zagovarjalo pred sodiščem radi vprašanja, kam so poslali 170.000 parov kornjarjev, ki še danes niso dospeli na mesto. Škodrji so bili poslani v distrikt, kjer je le 90.000 delavcov, a še ti niso prešli niti enega para.

"Moskovskaja Bednota" pa poroča, da sovjeti potrebujejo dva milijona delavcev v premo- govni in stavbni industriji, pa jih ni. "Bednota" svetuje, da sovjeti pošenejo kmete s kolektivnih kmetij v industrije čez si- mo.

Žrtve industrij v Oregonu

Največ nesreč se pripeti v lesni industriji

Salem, Ore. — (F. P.) — Nesreče v industrijah v državi Oregon so terjale v problem letu več žrtve, kot pokrta svetovna vojna fantov in mož iz te države. Tako izjavlja Ralph E. Jackson, načelnik državnih industrijske komisije.

V devetnajstih mesecih, ko so Združene države sodelovale v svetovnem klanju, je padlo 367 mož in fantov iz države Oregon na bojiščih v Evropi. In v prošlih 19 mesecih je bilo štrvovanih 378 delavskih življenj na industrijskih bojiščih te države.

Največ žrtve je zahtevala lesna industrija. Ubili delavci so zapustili za seboj 187 vdov in nad tristo otrok, ki so sedaj odvisni od podpore iz državnega odkod- ninskega sklada, ki pa je zelo pi- čla.

Zamorski pridigar kronan za kralja delavskih organiza- torjev

Birmingham, Ala. — George W. Reed, zamorski pridigar in organizator Ameriške delavske federacije, je bil kronan za kralja delavskih organizatorjev v mestnem parku. Reed je aktiven v organiziranju zamorskih delavcov v državi Alabama, ki so izpostavljeni še večjemu lahoričanju kot balopitni. Slavnosti "kronanja" se je udeležilo več tisoč zamorskih delavcov.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE ZVEZE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna in Slovanska Zveza (born Chicago) in Kansas...

Subscription rates for the United States (except Chicago)...

One cent per copy - Backlog not to be returned.

Advertising rates on agreement - Manuscripts will not be returned.

Headed on van, kar ima stik s Hiberni PROSVETA

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Dotem v obljubo, na primer (Sept. 20-22), poleg vašega...

Norčevanje iz delavcev

Kandidatje republikanske in demokratske stranke, ki te dni spet lovijo kaline v obliki delavskih glasov...

To norčevanje, ki nima para pod rmenim solncem, je mogoče le radi tega, ker so ameriški delavci...

Mislite si reveda, ki je že pol leta brez dela, ves denar, kar ga je prihranil, je že porabil, družino ima, upanja na delo ni od nikoder...

V Illinoisu je običajna borba za zvezni senatni mandat. Republikanska mašina ima to pot gospe Ruth McCormickovo za to mesto...

Važno je to, da je slišati precej volilcev, da bodo oddali svoje glasove njemu. To so tisti nezadovoljni volilci, ki hočejo dezertirati iz starih strank...

Ham Lewis na drugi strani govori o pivu in vinu, kakor da je otrokom brezposelnega delavca bolj treba piva in vina kot pa kruha in mleka...

Slovenski delavci v Illinoisu, ki imajo kolikarjaka ponosa do sebe, bodo volili delavca Georga Koopa za senatorja in volili bodo vse ostale socialistične kandidate...

Uradno poročilo iz Washingtona se glasi, da je bilo število rojstev v letu 1929 najnižje v zadnjih petnajstih letih v Združenih državah.

To je dobro znamenje. Manj otrok, toda bolj zdravih, da bodo živeli in rasti, je korak v pravo smer.

Mussolini je te dni spet zakričal. Rekel je, da mora Italija gledati proti vzhodu. Italija lahko gleda v zrak, ampak fašizem naj gleda na obe strani...

Glasovi iz naselbin

Zanimive beleške iz raznih krajev

Kozjelska kampanja v Kansasu

Gross, Kans. - Političarji starih strank so primeroma aktivni z zavajanjem in blufanjem...

Ljudstvo ve, da ga nekaj tišči ter postaja nezadovoljno, toda valed svoje ignorance ga prametni političarji starih strank zlahka s frazami zanikajo...

Znani kirurg dr. John R. Brinkley kandidira za gubernerja kot neodvisen. On se zelo dobro razume na cepljenje kozjih žlez...

Njegova kandidatura itak ni veljavna, ker je ni pravočasno prijavil in njegovo ime ne bo na glasovnici.

Važno je to, da je slišati precej volilcev, da bodo oddali svoje glasove njemu. To so tisti nezadovoljni volilci, ki hočejo dezertirati iz starih strank...

Sicer lista socialistične stranke v Kansasu ni popolna, ker radi raznih zaprek je ni bilo mogoče dopolniti.

Down on the Farm... Enumclaw, Wash. - Tukaj v državi Washington je veliko število Slovencev.

Tukaj v Krainu smo akoraj sami farmarji. Vsak lahko ve, da po farmah je veliko dela, da smo zmiraj zelo zaposleni.

Ustanovili smo v Krainu tudi klub, ki se imenuje "Farmers' & Citizens' Club of King County." Klub je bil komaj ustanovljen...

Domša zabava v Cicero Cicero, Ill. - Dne 14. nov. priredijo dekleta društva št. 632 SNPJ domačo zabavo...

Pub. odsak. Milwaukee, Wis. - Enkrat smo že povedali, da se pripravljajo od strani org. Slovenski dom za 18. novembra v S. S. Turn dvorani zanimiv program.

O domovem programu. Milwaukee, Wis. - Enkrat smo že povedali, da se pripravljajo od strani org. Slovenski dom za 18. novembra v S. S. Turn dvorani zanimiv program.

Poročilo s konference. Collinswood, O. - V nedeljo pop. 26. okt. se je tukaj vršila konferenca klubov in društev Prosvetne matice JSZ v SDD na Waterloo rd.

Vprašanje. Milwaukee, Wis. - Ne rad, ampak sem primoran odgovoriti na dopis Joe Kopušarja, ki je bil priobčen v 43. št. Obzora...

Kaste v Indiji. V Indiji je 320 milijonov ljudi 45 različnih plemen, ki se držijo devetih ver, razdeljenih v številne ločine...

Neštivilne kaste izvirajo vse iz starih glasovnih kast poplanih v svetih knjigah. Zasnova jih je Brahma, ki jih je potegnil iz svojega telesa...

Neštivilne kaste izvirajo vse iz starih glasovnih kast poplanih v svetih knjigah. Zasnova jih je Brahma, ki jih je potegnil iz svojega telesa...

Neštivilne kaste izvirajo vse iz starih glasovnih kast poplanih v svetih knjigah. Zasnova jih je Brahma, ki jih je potegnil iz svojega telesa...

naših prireditvah. Torej v pr... jih bomo skrbeli.

Kaj pa bodo vsebovali ti govori na prireditvi Slov. doma? Poveševanje besed in stavkov drug za drugim? Mlatenje prazne slame...

Časi so preneseni, da bi se ukvarjali z brespomembnostmi. Zato se je za naše čase in razmere skrbno izbralo teme govornem. Zanimivi bodo! Važni, potrebni in koristni.

1. Pomen in namen organizacije Slovenski dom.

2. Položaj in potrebe slovenskih trgovcev med nami.

3. Kulturne in prosvetne aktivnosti v naši naselbini.

Prihodnjič bomo navedli tudi imena ameriških govornikov, katere se nam je posrečilo pridobiti za to našo prireditve.

Opozarjamo končno zopet vse Slovence, ki žive v Milwaukeeju in bližini, da se udeležijo popoldanskega programa 16. novembra, ker naši boste v njem vedno kot morete pričakovati.

Pripravljalni odbor.

"Strah" na West Allisu

West Allis, Wis. - Ker je z delom po tovarnah bolj slabo, se pa rojaki na druge načine zapolimo, da nam ni treba držati rok križem.

Največ pa je med nami zanimanja za veselico, katero priredi organizacija Slov. avditorij skupno z dram. odelkom te organizacije.

Veselica se vrši dne 9. novembra v Labor dvorani. Začetek igre je ob 2. uri popoldne.

Ako bomo posejali prireditve Slov. avditorija in dram. odeska, toliko prej bo naša želja, da pridemo kaj kmalu do lastnega poslojpa.

Tajnica dram. odeska.

Poročilo s konference

Collinswood, O. - V nedeljo pop. 26. okt. se je tukaj vršila konferenca klubov in društev Prosvetne matice JSZ v SDD na Waterloo rd.

Vprašanje. Milwaukee, Wis. - Ne rad, ampak sem primoran odgovoriti na dopis Joe Kopušarja, ki je bil priobčen v 43. št. Obzora...

Kaste v Indiji. V Indiji je 320 milijonov ljudi 45 različnih plemen, ki se držijo devetih ver, razdeljenih v številne ločine...

Neštivilne kaste izvirajo vse iz starih glasovnih kast poplanih v svetih knjigah. Zasnova jih je Brahma, ki jih je potegnil iz svojega telesa...

Filozofija in zakon

Friderik Nietzsche vprašuje na nekem mestu v svojih spisih, kateri izmed velikih filozofov so bili zakonski možje.

Mnogi filozofi so bili že po naravi takšni da niso bili kaj privlačni za ženski spol.

Aleksander Herzberg je izdal knjigo esejov o filozofiji in o njihovi psihologiji in filozofiji. Našel je trideset filozofov, med katerimi pa je bila komaj polovica oženjenih.

Ne smemo pa misliti, da so se vsi filozofi počutili slabo v zakonu. O njihovih ženah pa vemo še druge stvari.

Izpodnebno železo

Sredi pučave v Arizoni se nahaja v zemlji ogromen krater, ki meri 1200 metrov v premeru in 200 metrov globok.

Lani so ustanovili nekateri podjetni Američani še veliko rudniško podjetje, ki namerava pridobivati izpodnebno železo.

Kaste v Indiji

V Indiji je 320 milijonov ljudi 45 različnih plemen, ki se držijo devetih ver, razdeljenih v številne ločine, govore 222 jezikov in razpadajo na 3000 kast profinjenih med seboj.

Neštivilne kaste izvirajo vse iz starih glasovnih kast poplanih v svetih knjigah. Zasnova jih je Brahma, ki jih je potegnil iz svojega telesa...

Vesti iz Jugoslavije

(Poročevalski list Prosveta v Jugoslaviji.)

DIKTATURE SO RAZLIČNE

Besede ministra Srakicia v Velikem Bečkereku

Ljubljana, 16. okt. 1930.

Ministri zadnje čase potujejo v informacijske svrhe po raznih pokrajnih naših države ter prire...

Tam kaj je, ležalo truplo do 13 m.

Cakali so namreč, da bodo prilej morila ter ga pripeljali pred truplo, da ob njem prizna svoje dejanje. Ker morila niso našli in...

Tako dela fašistična diktatura.

DROBNE VESTI

Samomor aretiranca.

Dne 14. t. m. s jutraj se je vrgl z 2. nadstropja policijskega poslopja v Petrinjski ulici Tisto...

Velik požar v Mariboru.

Včeraj zvečer krog 7. je izbruhnil požar v Kohnstejnovi tovarni in...

Enaven samomor za beg v življenje.

V mariborski kaznilnici je 26letni kaznjencev Jožef Pajman v samomorilnem nameri...

Tako torej izjava ministra Srakicia.

Minister je mnenja, da je današnji režim ni vzel nobenih svobodnih narodov in da je ta režim...

KAKO JE NA PRIMORSKEM

Po uboju učitelja Sottosantia in po požaru v Prestranku

Ljubljana, 16. okt. 1930.

Ne v prvem ne v drugem primeru ni še nič pojasnjeno. Kdo je umoril učitelja Sottosantia in...

O požaru v Prestranku se je ugotovilo le eno: da so bile govornice o stotisočih lirah škode močno pretirane.

Zgorelo je le 400 stovtov sena in nekaj parov konj. Izprva pa so številke pretirali, da bi vest o požaru čim bolj razburila fašistične duhove. Zdad, ko niso našli storilcev, dali so...

Sottosantijevo truplo so sicer pokopali tri dni po umoru, toda nikoli pošli v zemljo, marveč so ga v krsti s steklenim pokrovom nad obrazom položili v kapelico na vrhpoljskem pokopališču.

Opazke iz Clevelanda

Piša Tone Podgoričan

Cleveland, O. — Čujem, da je neki katoliški duhoven naznanil svojim faranom, da nujno rabi tisoč dolarjev (seveda za cerkev); ta denar naj mu preskrbi...

Velika žepna tatvina.

V Radečah je bil velik živinski sejem v soboto. Kmet Jože Dolanc iz Dobova pod Kumom je tamkaj prodal lepega vola ter spravil 5.400 Din v žep. Hotel se je peljati po železnico do Zidanega mosta...

Vlomilska družba v Mariboru.

— V naši "sevalni trdnjavi", kakor tako radi imenujejo mariborsko mesto, se še delj časa dogajajo manjši in večji vlomi. Policija je zdaj prila na sled družbi, ki je brkone sama izvršila vse vlome zadnjih mesecev. Najprej so aretirali enega, 20letnega brezposelnega Jožeta Geigerja...

Billy Sunday je pred nedavnim izjavil pred clevelandskimi suhanci, da so vsi tujzemci, ki prihajajo v Ameriko, umazani in krivi.

Mnogi, ki se čutijo prizadeti, so se valed tega razburjali in ogroženo protestirali, kar pa se ni videlo popolnoma nepotrebno. Sunday je namreč suhanski fanatik prvega reda, in biti fanatik pomeni, da se dotičniku možnosti kažejo. Saj tudi v noriških in v polagajo nikake važnosti na besede in izjave norcev! Kar pa se nas tujzemcev v Ameriki tiče, sem pa gotov, da bo vsak pameten in pošten Američanec priznal, da bi Zed. države nikdar ne bile to kar so danes — najmočnejša in najbogatejša država na svetu — če bi ne bilo tujzemcev. To zadostuje. Blebetanje raznih bebecv vzemimo na znanje kot takšno. Kaj nas briga, če osel riga.

G. Urancar je v A. S. potatoil, da je naletel na otroka, ki mede podobe svetnikov (ic) in slike raznih filmskih "zvezd" — čujte in strmita! — v eno in isto skrinjico. Uhi! Kakšni so res ti otroci!

"Svetnice" in "zvezde" v eno skrinjico! Za scagat! Če bi ga dobi (otroka) "zvezde" v roke, bi ga nemara vlasale...

Ne vem, ako so Clara Bow, Greta Garbo, Billie Dove, Janet Gaynor in druge "zvezde" — žltle in nedolžne kakor lilije, vem le, da so umetnice in kot take zaslužijo pohvalo. Njihovo zameho življenje me ne zanima. Lahko, da so "grešnice", toda ali ni bila tudi Marija Magdalena — grešnica?! In zdaj se jo časti kot svetnico...

Kako je Kamniška Bistrica divjala.

— Ko se je po deževju v ponedeljek Kamniška Bistrica spet ulegla v svojo strugo, smo šele opazili, kaj vse je storila v teh deževnih dnevih. Kamničani zabavljajo zdaj na neveljsko kopalnico, ker je naplavilo vanj nad 100 kubičnih metrov gramosa. Toda gramoz jim bo prišel šele prav za poslanje cest in je celo dobiček v tem, da ga ne bo treba tri kilometre daleč prepeljati. Bistrica je divjala na svo moč. Ze zgornj v svojem prvem teku je izruvala mnogo dreves, niže je naplavila polno gramosa, uničevala travnike ter ruvala močne jesene. Pri nekaterih mlinskih je izpodjedla zidove, ki jih bo treba nanovo sestdati. V nižjem toku je nagrnadenih krog 50 dreves v Bistrici. Ponekod je v sredini nanesla polno materija-la ter se zdaj vije Bistrica ob bregovih na obeh straneh ter izpodjeda obali.

Slovenski klerikalec radi in mnogo objubljujejo delavcem in jih častipajo s blagodatnimi frazami, ob času potrebe jim pa svetujo, naj se obrnejo za pomoč k "Bogu v nebesih". To je vse, kar store "dobrega" za delavce. Slovenski socialisti bi pa storili mnogo dobrega za delavce, če bi imeli v rokah moč, kot so jo imeli klerikanci v Jugoslaviji, in klerikanci to vedo in prav zato so proti socialistom. Mi pa še nismo pozabili, kako je klerikalni dr. Korčec zatrl stavko slovenskih železničarjev, in tudi Zaloška cesta nam je še v spominju.

Zidanje privatnih hiš

Z ozirom na nizko ceno materiala in na številno delavcev, ki so na razpolago, kakor tudi na lahko kredito pomočni tajnik trgovine priporoča, da se pospešijo zidanja privatnih hiš. Lastniki hiš pa imajo sedaj najboljšo priliko, da izvršijo potrebne popravke.

Dr. Julius Klein je pred kratkim predaval v tem smislu in je poudaril, da je ravno sedaj najboljša prilika za zidanje privatnih hiš, ker so padle cene gradilnega materiala, kar je mnogo izurjenih stavbenih delavcov brez dela in se more lahko dobiti denar za mortgage po ugodnih pogojih. Razmere so tudi dobre za popravljanje starih hiš.

Kmalu bo imela brošura trgovinskega departamenta "Kako presojati hišo". Knjižica vsebuje informacije, ki omogočajo kupcu hiše, kako naj dobi dobroti zidanja in vporabljenega materiala. Ob enem se tudi pripravljajo brošura "Oskrba in popravljanje hiše". Ta knjižica bo na razpolago za publiko v Februarrju. Ze sedaj lahko vsakdo dobi na sahtevo "List of published material relative to home building and maintenance", ako piše na Division of Housing, Department of Commerce, Washington, D. C. In te brošure si lahko izbere, kake informacije hoče glede zgradbe ali poprav hiše. Piše.

RAZNE VESTI

Bankirjeva žena nasukala bandite

Chicago. — Azera bankirja Earla L. Yocuma v Galvi se je razvila v pravo senzacijo, v kateri igra bankirjeva žena glavno vlogo. Zdad je prišlo na dan, da so štirje banditi ugrabili Yocuma zadnjo soboto in ga odpeljali v avtu 50 milj daleč od Galve, kjer so ga držali dva dni v neki lovaški koči. Istočasno so bili v zvezi z Yocumovo ženo, od katere so zahtevali \$200,000 odkupnine s grožjo, da ubijejo moža, če ne dobe denarja. Med pogajanjem so vato znižali na \$100,000, potem na \$50,000 in končno na \$10,000. Žena je obljubila, da izplača zadnjo vsoto, ko moža pripeljejo na gotovo mesto. Yocum je bil pripeljal. Banditje so dobili kavoj in izpustili bankirja. Yocum je bil še na varnem, ko so pogledali v zavoj in našli — praznega. Medtem jim je še bila za petami policija, ki jo je obvestila žena. Policija je prišla dva bandita, dva sta pa še na prostem. Eden bandit, ki se piše Vernon Ahlgren, je priznal vse — tudi to, da je bil strašno naltven.

Equity priporoča nov način gledanja gledališč

New York. — Actors Equity, unija gledališnih igralcev, predlaga nov načrt cenzure za odstranitev nemoralnih iger iz gledališč, proti katerim se oglašajo razni ljudje in zahtevajo legalizativno akcijo, da se jih odpravi. Unija priporoča ustanovitev odbora, v katerem naj bi bili zastopniki igralcev in lastnikov gledališč, ki naj bi odločili, katera igra je za uprizoritev in katera naj bi bila končna in upravitelji gledališč, ki se ne bi hoteli držati zaključka, bi izgubili sodelovanje unijskih igralcev.

Socialistični kandidati oproščena

Chicago. — George Koop, socialistični kandidati za zveznega senatorja, je bil te dni aretiran, ko je govoril na ulici v downtownu. Policija ga je obtožila, da je oviral promet na ulici ob opoldanski uri, ko je gneca največja v glavnem delu mesta. V četrtek je bila razprava pred municipalnim sodnikom Jonasom in Koop je bil oproščena. Sodnik se je počutil z njim rekoč, da nima časa, da bi se Koop maščeval nad njim, kadar bo izvoljen za senatorja, če bi ga kaznoval.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904. Inšerp. 17. junija 1907 v državi Illinois

- 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Tel. Rockford 4994. Upravniki: VINCENT CAINKAR, predsednik... FRED A. VIDER, gl. tajnik... GLAVNI ODBOR S. N. P. J. UPRAVNI ODBEK: ANDREW VIDRICH, prvi podpredsednik... DONALD J. LORICH, drugi podpreds.

POŠTARSKO: Slovenska Narodna Podporna Jednota, ki je bila ustanovljena leta 1904, ima za cilj podpirati slovenske delavce in jih pripraviti na življenje v Ameriki. Vsi člani morajo plačevati prispevek. Podporna Jednota ima tudi knjižnico in biblioteko. Vsi člani morajo plačevati prispevek. Podporna Jednota ima tudi knjižnico in biblioteko.

Caruso še vedno služi \$150,000 letno

New York. — Tenorist Enrico Caruso je še mrtve več let, toda on še vedno poje in služi \$150,000 letno za svoje dediče. Ta dohodek prihaja iz njegovih fonografskih plošč. Carusovi sodniki in odvetniki se zdaj točijo v New Yorku za pravico do teh plošč.

Radlo ni medicina, pravi sodišče

Pittsburgh, Pa. — Dr. E. J. Johnston je "zdravil" ljudi po radiu. Ta dni je stal pred kriminalnim sodiščem in porota je zasodila, da je njegovo "radiozdravljenje" navadna sleparija. Največja kazen v njegovem slučaju je tri leta zopora ali \$500 ali oboje. Zdravnik zahteva novo obravnavo.

Sodišče dovolilo knjige o porodni kontroli

Philadelphja, Pa. — Tri knjige, ki opisujejo metode kontrole porodov in katere je spisala dr. Maria C. Stopes v Londonu, so bile te dni pred sodiščem na obtožbo, da so nemoralne. Dve dekleti, sestri Ida in Emily Toller, ki sta knjige dobili v Ameriko in jih razširjali, sta bili obtoženi. Sodišče je odločilo, da knjige niso nemoralne in dekleti sta bili oproščeni.

Zaposlenost padla v industrijah

Boston, Mass. — V dvanaestih glavnih industrijah države Massachusetts je v mesecu septembru zaposlenost padla za 2,5%. Tako se glase poročila državnega delavskega departamenta.

ČIKASKI "BREADLINE"

Patetična slika Newyorvskega prosvetl. Chicago se je lanihno zvedela rene situacije in je priložilo kritični besedilo in besedence. Ker za Ameriko "svetlo" vladnega paternalizma v obliki zavarovanja proti brezposelnosti, ker bi vladna podpora "prevelj ponudila pamomno ameriške delavstvo", se bo te sliče zavrnila in "breadline" — pristoja ameriška institucija, ki delu slovske samopomoči...

Marijana Zeljeznova-Kokalj:

DARINKA

(Povest, ki je bila nagradena v literarnem konkursu Prosveta.)

Vse ženske so gledale za Manko in Darinko. Ena od njih pa je hudobno menila: "Imajo denar, imajo nezakonskega otroka — ta mlada — je pa le jalova! Naj se le mučita ta mlada dva, vse bogastvo bo nazadnje vendar le od Amerikanke!"

"Kaj praviš?" se je vmešala druga.
"Boste videle, če ne bo tako!" je nadaljevala prva. "Zakaj so pa naenkrat tako ljubezni z Amerikanko! Bogu so dali nazaj svoje otroke... Ha, ha, ha! Manka ni neumnica, je županova hči! Ona raje grize z smehom kisl grozdje kakor pa da jo večjejo skozi zobe po vasi!"

Zenske se dolgo niso mogle pozabiti na lepo birmansko obleko Darinke in njene boterce Manki. Po masi, po delu so se razgovarjale o tem. Njihova zavist je bila velika. Manka je zanosila še tisti mesec. Urbanova mati jo je čuvala kakor malo dekletce. Spela jo je razvajala na vse pretege, ona pa je pogosto pogladila Darinko po licu in rekla: "Ti si mi prinesla blagoslov!"

Ko se je zvedelo po vasi za to novico, so bile ženske zelo presenečene. Kjer so ticala, razgovarjale so se o Manki. "Kdo bi bil mislil, čez toliko let!" je menila mlinarica. "Kar k sebi je morem!"

Tista, ki je imela največ opraviti z Mankino jalovostjo, je pa hinavsko govorila: "Saj sem vedela! Ona ni bila kriva. Bojja volja je bila taka. Ona se je pregrešila nad Amerikanko, ko ji je pa zavezala birmo, Bog ji je odpuštil greh in zanosila je!"

"Tako bo, tako!" so ji pritrjevale sosede. Ko je Manka rodila sina, so pa vauke šenice samo dejale: "Tega jim je bilo ravno treba! Tako posestvo in pa brez moškega naslednika, ali ne bi bilo škoda?" — "Kako ga bodo krtili?" se je zanimala ta in ona. "Po gosposko!" je odgovorila druga.

Krtili so ga: Andrej.
"Po kraljeviču!" so zlobno vršali ženski jeziki. "Bogastvo jim je stopilo v možgane!" Andrejček je pa mirno spal v lepi zibelki. Mari mu ni bilo drugo, kakor da je sit in suh. Kadar pa ni bil tak, se je pa dri kakor vsak otrok. Manka je ponošno rekla: "Glas pa ima že tak, vidi se, da bo dober gospodar!"

Darinka je z malo in neokretno ročico pisala pisma svoji materi v Ameriko. Vsak mesec je romalo tako pismo čez vodo. Vsebinskega je rastle vsakkrat kakor je rastle dekletce. Urbanova mati se ni počutila dobro. Moči so ji pešale. "Stara sem, stara!" je jadikovala. "Samo za otroke sem še pri hiši in pa da zasijem kako rjuho!"

Spela jo je gledala s skrbcjo. Nič, ji ni bila kaj všeč materina barva.
"Kaj pa če bi poklical zdravnik?" je svetovala Spela.
"Kaj pa on more? Kadar se izstečejo kolosa, ne pomaga nobeno mazilo!"

Spela je tiščala v njo, ali je bila mati zelo trdovratna. "Beži, beži, Spela!" ji je odgovarjala na njeno prigovarjanje.
Potem je oblečala Urbanova mati. Ko so poklical zdravnik, je bilo že prepozno. Rekel je samo: "Mrtva je!"

In potem so jo pokopali. Domači so bili zelo potrti. Jezične babe so pa skovale takele: Presrečni so bili, pa jih je Bog malo opomnil, da se ne bi preveč prevzeli! Ali še tisti dan se je raznesla po vasi novica, da bo Spela z Darinko ostala pri Urbanovih. Začetka Spela ni hotela nič slišati o tem, potem je pa na prigovarjanje Manke pristala, da bo ostala čez

zimo. — "Bog ve, zakaj?" so se vpraševale ženske in ugibale na razne načine.

Spela je ostala za vedno pri Urbanovih. "Samo coprnica jim je še manjkala," je rekla ta in ona v vasi, pa jim hudič nosi kar sam od sebe denar!"

Ko je Darinka dovršila četrti razred osnovne šole, je Spela dejala očetu: "V jeseni naj pa gre v mesto v šolo!"

"Misliš?"

"Da."

"Ali ne bi bilo bolje, da ostane tu, pa se potem kam primoji? Prazna ne bo..."

"Ne. Dana želi, da gre naprej v šolo."

"Pa naj gre!"

Ko je upraviitelj zvedel za to namero, je ogovoril Spelo in rekel: "Z dekletom misliš v mestne šole!"

"No, in kaj je na tem?"

"V kakšne šole pa?"

"V gimnazijo!"

"Kje bi pa stanovala?"

"Bi ji že kaj našla. Za dober denar bo menda tudi dobra oskrba!"

"Daj jo v samostan!"

"Kaj?"

"V samostan! Tam je tudi gimnazija!"

"Zaprta jo pa že ne bom med sidove!"

"Pa še rada! Spomini se samo na pregrešno kri njene matere!"

"Predrnel!"

"Močti, baba!" in zavil jo je naravnost proti župnišču.

Spela je jezno nadaljevala svojo pot na senožet. Nesa je koscem južno. Potem je pa pomagala pri delu. Ko se je vračala domov, je videla kako je gospod župnik pristopil k Urbanovem očetu, ki se je vračal iz hleva proti hiši in si mašil pipo. "No, kaj pa je to?" se je vprašala. "Sej sem mimo, pa sem malo vstopil!" je rekel župnik prijazno.

"Hvaljen Jezus!" ga je pozdravil spoštljivo oče.

"Na veki! Polgodat sem prišel, kako gospodarite odkar ste vdovec!"

"Že gre, že gre, hvala. Malo prazno je brez nje!"

"Bila je dobra žena in verna kristjanka!"

"Da, bila je! Še preveč dobra! Pa, gospod župnik, malo vstopiva!"

Vstopila sta.

"Ne vem, če je že katera od žensk doma! Če ni še nobene, si bova pa že kako pomagala!"

Pri tem je prišla Manka.

Pospravila je gosta. Oče je rekel: "Pridni boljšega! In potem pa tudi kaj za pod zobe!"

V kuhinji je Manka zadela ob Spelo. "Gospod so notri! Kaj neki hočejo?"

"Prišli so malo v vas!" je menila, zraven si je pa mislila: "Lisjak lisjaka gladi, čaka pa samo, da bi drug drugega prekanil!"

Župnik in oče sta postajala glasnejša in glasnejša. Smejala sta se in trkala.

Župnik je vprašal: "Kako ste pa zadovoljni z njo?" in pokazal na Manko.

"Pridna je, pridna!"

"Pa s Spelo!"

"Zlata je vredna!"

"A ja. Pa z Darinko!"

"Tudi. Preveč pa mi ni všeč, ker hočejo z njo v mesto!"

"Zakaj pa ne?"

"Mestna bo postala, stala bo mnogo, nazadnje se bo pa tako omožila, da ji kak umazan doktor zapravi dolarško doto!"

"Kaj pravite?"

(Dalje prihodnjik.)

Vilju-vilju, živ-živ, tokati, tokot, tokot, tokati, tak, taak, taak-tik-tik...

Peami je konec. V daljo je bunkala, rjovelja iz tunela v tunel.

Skrbuc pa je grizel v mrzlo sajevino, utripal in ni vedel, da je šel mimo smrtini zadah... Ni vedel, ni čutil, strašni akord mu je ubil sluh...

Tunel je umolknil. Tirni tokaji se je umiril in mrzle kaplje so čofotale z obokov. Tedaj je šilni v predor lahen drsal. Jačje in jačje je drsel po tiru in skozi sajeseti dim je prodira šibka luč. Gruča mož je sedela zgnemena na drkalici, molče je drčala mimo.

Stoji Nekdo je zadel v peto ob nekaj. Drkalica je obstala in delavec so hiteči s svetilnico nazaj. Glejte, glejte, v tunelu je nekomo upihnilo luč. Kdo neki bi utegnil biti? Nekdo je segel mrtevku za tilnik, da bi mu okrenil glavo.

"Huu, kavelj!" se je zgrozil mrtvi in trdovratno ril v tla.

Mošje so odstopili pa ga s aljo dvignili na nogo. In tu je vatala sajeseta prikamen, pol blazen, pol mrtev. Na drčnici so ga odvedli iz predora in ga sunaj odločili.

Skrbuc je kar molčal pa omanhnil na škarpo kakor pijan. Bol-lečnik nikakih, samo strašno izmučen, težak. V glavi pa razasaja kolosje, ječi, rjove v blijočem akordu... Kolesje ekspresnega, ki se je srečal s tovornim...

V carstvu pajkov

Pokukaj skozi drobnogled. Žuškova nožica z vsemi diščicami in škarjicami in grebenčki je v močni povečavi najumnejši stroj na svetu. In ako pazno motriš in ogleduješ, pojmuješ celo pajkov čar. Drobenci pretoki, ki izločajo lepljivo takočno pajkove nitke, pričajo, da je ta nit prav za prav enako zgrajena kot kabel; grebenček (calamistrum) na robu nožice upravlja pajek, da to nitko pritrudi in čes. Nadalje opaziš na pajkovi šapici nekaj, kar nalikuje črnemu vršjemu klobuku. To so lasci, s katerimi pajek plesa po gladkih stenah.

Osobito zanimiva je še neka druga šapica, ki je s avtomatskim (samovsevnim) mehanizmom priljevna za boj s sovragom. Ako to vrsto pajka preganjalet pohrabi za nogo, se drobene mišice skrčijo pod trdo pajkovo kožo, akrajkajo se in neznahtna nožica se tu loči od mišice. Brez učene razlage: pajek prepusti napadeno nogo kratko in malo neprijatelju in zbeži po ostalih okoličinah z opasnega kraja. Temu se reče avtomotija.

Zivljenje pajkov pomeni predvsem boj. Narava jih je opremila s edinstvenim nagonom, človek bi akoro dejal, da pajek misli na to, kako bi vse prelisičil. Neki pajek na primer ima v veliki meri dar mimikrije. Boji se, da bi ga ptič utegnil pogoltniti, ali svoje postojanke na preži v mreži ne more zapustiti. Iz tega škricepa se potegne s tem, da naredi mnogo svojih podob in jih v pajčevinah zamotane vitka na raznih točkah svoje mreže. Čim več je takih ponarejkov, tem manj je verjetno, da bi ptica posobala živi stvor. Ob toliki iznajdljivosti moraš ostrmeti, češ, ali ni tu več ko samo živalski nagon.

A življenje pajkov ne znači zgolj borbe. Vsemimo na priliko snubitve. Neka vrsta pajkov, agelena, dela čast imenu svoje-mu: snubi s nedovoljenimi sredstvi. Samec se razkorjači pred samico ter jo jame hipnotizirati; venomer miza s tipalkami, dokler je ni spravil v položaj, v katerem se ne more več otepati. To pa še niso najhujše pajkovske domislilice. Dobijo se častilci, ki svojo izvoljenko ugrizejo v tilnik, da se je polaste v stanju popokne ohrumelosti! Pripravlja lopovstva svojih vrstnikov: svoji izbranki se nikdar ne bliža brez daru. V pajčino zavita muha tvori začetek ljubavnih pogajanj.

Pajki imajo pa tudi razna zanimiva svojstva, s katerimi bi mogli človeku koristiti. V Grčiji ter Italiji živi pajek flavidus, za katerega so stenice najljubša elastica. Podjetni bi mogoč pri tem denarja zaslužiti. Takšen pajek je majhen, nedolžen in

prijeten, v okušenih stanovanjih bi se dal izahka gojiti — modern način izrabljanja znanosti.

S pajkom, ki se zove nephilon, so delali poskuse v svilaraki stroki. Pokazalo se je, da je pajkova svile nežna in prelepa. Hkrati pa se je ugotovilo, da je treba za izdelavo 500 gramov svile nič manj ko 57.000 tkalčičev. In ko se je začelo vprašanje o prehrani, se je izjalovil ves poskus. Kajti vprašanje se je glasilo: Koliko muh bi bilo

potreba, da bi se proizvedlo pol kilograma pajkove svile? Mogoče nam reši ta problem mladi češki potovalec dr. Jiri Baum.

Perje
Potrebujete PERJE ali lahke palice? Potrebujete PERJE ali lahke palice? Potrebujete PERJE ali lahke palice?

KUPITE SI SEDAJ VAŠE GROZDJE
na 27th in Ashland Ave.
Vled bližajočega se mraza, kalifornijski vinogradniki razpošiljajo sedaj ves letošnji grozdni pridelek.

Pošiljatve so obilne
Cena je nizka
Dobra kakovost in sladko
MUSCATEL ZINFANDEL ALICANTES CARIGNANS MALAGA
\$100
ZA ZABOJ
(posebno fino grozdje)

Sezona grozdja se bliža koncu, zato kupite sedaj grozdje za grozdni sok 27th & ASHLAND YARDS, Chicago

NAROČNIKI POZOR!
Znamenje (Oct. 30, 1909) meni, da vam je naročnik tekla ta dan. Ponovite je vsa vočena, da vam lista ne gre vizo. Ako lista ne preje, je mogoče vstavljen, ker ni plačan. Ako je vaš list plačan, ga ne prejemete, je mogoče vstavljen valed napake, slova, pišite nam dopisno, navedite stari in novi nazivi. Naši zastopniki so vsi štvrni tajniki in drugi zaslužki, pri katerih lahko plačate ročnino.
Naročnina za celo leto je \$4.50 in vsa leta pa \$3.00. Člani v Evropi plačajo \$4.80 za celoletno, \$2.40 za šestmesečno. Če ste v Chicago in Cleveland plačajo \$7.50, pol leta \$3.75, vsa leta \$7.50.
Za Evropo stane za pol leta \$4.50, vsa leta pa \$9.00. Točnik stane na Evropo \$1.00. Člani doplačajo samo \$1.00 poštulno.
Mladinski List stane za leto \$1.20.
Naročnino lahko tudi pošljete na naslov: Upravištvo "PROSVETA" 2657 S. Lawndale Ave., Chicago.
Naročite Mladinski List, boljši mesečnik za slova mladino!

Stara in zaupna prijateljica

je ta dobro poznana banka svojim odjemalcem, katerim vedno rada pomaga in daje nasvete. Ona izvršuje vsih vrst bančne pose in prodaja parobrodniške liste vsih družb.

Ne pozabite se obrniti na njo kadar kaj potrebujete.

Tiskarna S. N. P. J.
SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA
Tiska vabil, za veselice in sročde, vizitnice, časnika, knjige, kalendarja, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

YODSTVO TEKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TEKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI
Vsa pojavnika daje vodstvo tiskarne. Dose umarna, unižajo čelo prve vrste.

S. N. P. J. PRINTERY
2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.
TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTRENA POJASNILA

Ivan Matičič:
Pesem tunela

Na tiru od Sempetra do Divače je pet tunelov. Skoznje bunkalo železne kaše — in pet tunelov rjove, pet predešnih žrel. Pet tunelov — pet sto levov na naši krasiki zemlji.

Čuvaj Skrbuc je nosil avizo skoznje. Budno je meril hladni dob in poznal vsak tirni takt: najsi je bunkalo kolesje v dalji ali lomastilo v bližini, najsi se je vihtel brzec iz postojnskih zaspek ali sopihal tovorni od sežanske plati ali pravkar širil lokalni v drugi predor. Čuvaj Skrbuc je poznal udar tihega tira, zato se je umaknil iz tunela ali se stisnil v predoru v zaseko in mirno čakal, da je odrohnel mimo strahotni ropot.

Nekoč ga je bilo pa uknilo. Strela božja, sredi tunela ga je zasafila.

Nesel je avizo pa koracil po tirnici. Kar gladko po tirnici, kakor po cesti. Švik-švik — mu je pel korak in le tu pa tam si je ujel s palico ravnesoje. Kar tako iz navade, zaradi krajega časa po tirnici in globlje, globlje v dolh. Tirni takt je umerjeno bil, od obokov so čofotale telke kaplje, a rov je bil skrivnostno tih. Iz dneva ni prodi glas, skozi nagradeno peso skalni ni mogel.

Skrbuc je obstal: takt v tiru je udaril podvojeno, potrojeno, hitreje, hitreje je pokalo. Skrbuc je zdrnil s tirnice.

"Kako?" je pomišljal. "Da bi bil že tovorni tu? Ne, lev ti ropka! Ekspresni se bliža. Ne, deni tudi klopoče. Gre tudi tovorni? Strela božja!"

V obeh tirih je pokalo, skozi vse štiri tirnice gomazelo. Skrbuc je planil k steni, tipal, tipal za zaseko. Zavihtel se je čez tise v nasprotno steno, mrslično tipal...

"Vsi zlomki, kje je kapelica? Kapelica, kapelica!"

Ni je dotipal. V tunel je planil ropot. Silovito je lomastilo bliše, bliše... Skrbuca je sprejela vročina, prešinjal ga je mraz, roka pa mu je drhtela ob steni, zavetja ni našla...

Puh taker je bruhnil iz vršča. Od druge plati se je poganjal plamen in žvižg skozi noč. Ognjeni pošasti sta tu. Se hip, leva bo zgrabila rtev pa jo treščila desni v naročje... Skrbuca je presunila poslednja misel: na arado, med tise! V nastilniku ga je zgrabila misel — in kar piskoma je oplasil s telesom na zemljo, se zaril s čelom v mokro sajevino, a njegov smrtni stok je utonil v ropotu... Dve aliovlitvi pošasti sta se zavhteli preko njega... "Kristus!"

"Kristus!"
O, da bi bil nag, docela gol... Čemu, čemu odvisni lisp v peklu! O, rajši nag žive dni, docela gol na svetu, nego v oblačli pod sobom smrti... Nevarne curje ga bodo ugonobile! In še prepušanje je, obut v škornje, se mu sdi... Prekleti škornji! Kavelj, kavelj! In kapo tudi! Fej, k sreči jo je odnesel zlomek! Se te bi bilo treba v strašni milimetrski distanci!
Žrk, žrk, žrkut, daj-ga-daj-ga, viš, viš, tokati, tokati, živ-živ, kašal, vihu, rasunk, rasbunk! "Uuu!"
Dalje, dalje je pel pošastni akord v blijočem se ritmu lomastil, razbijal. Razbes se je vrtinčil v temnem oboku, v strašni dimenziji se ugročal v sajesnem vzdajcu, bil, rjovel, ni mogel v šir...